

ויקרא פרשת אחרי מות פרק טז פסוק א

(1)

וידבר יקולק אל-משה אהרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני יקוק וימתו:

רש"י שמות פרשת משפטים פרק כד פסוק יא

(2)

(יא) ואל אצילי - הם דב ואביהוא והזקנים:

שמות פרשת משפטים פרק כד פסוק יא

(3)

ואל-אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את-האלהים ויאכלו וישתו: ס

אין צורך להאריך

(4)

על חייהם שלא לבטל שמחת הקמת המשכן שהיתה גדולה כיום שנבראו בו שמים וארץ (תוי"כ ריש פרשת שמיני הטי"ו). ואחר ההתבוננות נראה שהשמחה היא תנאי בקבלת התורה, שבחסרון בהשמחה היה חיי מתבטל קבלת התורה, וכמו שמצינו דברי חז"ל (מגילה לב.) שכל מי שאינו לומד תורה בשמחה עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ,כה) "וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם". משא"כ בבנין המשכן שבוודאי היתה שמחה גדולה יותר מכל השמחות שקדמוהו, מ"מ האסון הנורא לא היה מפריע לחנוכת המשכן, ואף שנאמר (שמיני יו) "ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה" מ"מ אין השמחה תנאי המעכב לבנין הבית. ולכן נצטוו אלעזר ואיתמר (שם) "ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו", וגם אהרן הכהן היה חייב להמשיך בעשיית העבודה, וגם אחי אמם נחשון בן עמינדב הקריב קרבנו לחנוכת המזבח באותו היום אף שאחותו היתה מתאבלת על שני בניה, שענין השמחה אינו מעכב חנוכת המזבח.

ויתכן שיש כאן כוונה נוספת, שהנה על הפסוק (משפטים כד,יא) "ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו" אמרו חז"ל (מדדש תנחומא בהעלותך טו ובויק"ר פרשה כ,י והובא ברש"י) שנדב ואביהוא היו מסתכלין בשכינה בלב גס מתוך אכילה ושתיה והיו ראויים להשתלח בהם יד ה' אלא מפני שהיה מתן תורה חביב לפני הקב"ה לפיכך לא פגע בהם, עיי"ש, וענין הסתכלות בשכינה הוא מסתרי תורה ועניני סוד. אבל איך שתהיה ההבנה, התחייבו על זה מיתה בידי שמים (רק שלא רצה הקב"ה לערב השמחה), והחויב מיתה שלהם היה משום מה שנאמר "ויחזו את האלקים" - והוא ענין של "בקרבנתם לפני ה'" לפנים מן המחיצה הרביעית כביכול - שלא במצב הראוי. והשתא דאתינן להכי צריך ביאור מאחר שלא רצה הקב"ה להפריע שמחת קבלת התורה על ידי מיתת בני אהרן, למה לא חס

ר' אברהם מן ההר מסכת נדרים דף מח עמוד א

(5)

דלא שייך טעמא דמצוות לאו ליהנות אלא במצוה שהיא תלויה במעשה, שכשאדם עושה אותה אינו מתכוין לדבר הנאה, שאינו עושה אותה להנאת גופו אלא לעשות מה שנצטווה מאת השם, כמו שפירשנו באלו מותרין. אבל מצות לימוד, שהוא ענין ציור הלב וידיעת האמת, עיקר הציווי הוא כדי לצייר האמת ולהתענג וליהנות במדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב פקודי י"י "ישרים משמחי לב. ומשום הכי אבל אסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, מפני שהם משמחים לבו על כרחו. הילכך לא שייך למימר במצות תלמוד דלא ניתן ליהנות, שעיקר מצותו היא ההנאה והתענוג במה שמשיג ומבין בלימודו.

6

(ד) אֶת־מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְקַח בָּהֶם אֲנִי יְקַח אֱלֹהִים:
אפריון

7

לאכול בשר בחלב, אי אפשי ללבוש
שעטנו וכו', אלא אפשי ומה אעשה ואבי
שבשמים גזר עלי על כך, והם מצות
השמעיות. וע"ש עוד ברמב"ם.

וּנְחִיזֵי אֲנִי דֶרֶךְ מִשְׁלֵי, אִם אִישׁ אֶחָד
יצר החכמה שולח את חברו לקנות סחורה,

הנה אם המשלח אומר להשליח בפירוש
לך שמה וקנה אותה הסחורה, והוא עשה
כן וקנאה, בזה לא שייך ליחס מעשה
הקניה אל השליח, כי הוא לא עשה
מדעתו מאומה רק שלא שינה מדעת
משלחו. אבל אם המשלח אומר לו סתם
לך וקנה איזה סחורה אז גוף המעשה
שייך להשליח. ובזה יבואר את משפטי
(היינו מצוות השכליות) תעשו כלומר
יהיו אצלכם בבחינת עשיה, שאפי" לא
הייתי מצוה אתכם הייתם עושים, ואת
חקותי (היינו מצות השמעיות) תשמרו,
יהיו אצלכם בבחינת שמירה, שאינכם
עושים מצד עצמכם רק שומרים הציווי
שלי.

מדקדקים אמאי במשפטים כתיב תעשו,
ובחוקים תשמרו. ונראה
לפע"ד עפ"י דברי הרמב"ם ז"ל בפ"ו
מח' פרקים, שהביא כי מחכמי הגמ' נראה
שמי שנפשו מתאוה לעבירה והוא כובש
את יצרו הוא יותר גדול ממי שנפשו
נוטה אל הטוב. והפילוסופים אמרו כי
מי שנפשו נכסף אל הטוב, יותר מעולה
ממי שמתאוה אל הפעולות הרעות אעפ"י
שהוא מושל בנפשו. וכתב הוא ז"ל
שאינ ביניהם מחלוקת ושתי הדעות אמת,
כי הפילוסופים מיירי במצוות השכליות
שהשכל מחייב לעשותן אפי" לא היו
נכתבים בתורה, ובאלו יותר טוב שלא
יתאוה הנפש כלל אליהם, וחז"ל מיירי
ממצוות השמעיות שאין השכל מחייב
אותן, ובאלו יותר מעולה מי שנפשו
חושק אליהם והוא כובש את יצרו, וכמו
שאמר רשב"ג* לא יאמר אדם אי אפשי

8

לא־תִקְלַל סֹרֵשׁ וְלִפְנֵי עַוְר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְקַח:

שפת אמת ויקרא פרשת קדושים שנה תרלו

9

ברש"י דבר המסור ללבו של אדם נאמר בו ויראת מאלקיך. פשוט שע"י היראה יכולין לקיים
דבורים המסורים ללב. אמנם ג"כ י"ל שאלה המצוות התלוין בלב ע"י שמקיימין אותן זוכין ליראה.
כי כל מצוה במעשה מתקן מעשה האדם. וכמו כן מצוות התלוין במחשבת לב האדם מתקנין לבו
של האדם. וכן שמעתי מפ"ק א"ז מו"ר ז"ל ע"פ ולא תונו כו' את עמיתו ויראת מאלהיך כו' שע"י
שמירת אונאת דברים זוכין ליראה. ובאמת ב' הפירושים אמת ע"פ מ"ש שכר מצוה מצוה. ובוודאי
ע"י עומק היראה יכולין לקיים יותר מצוות התלוין בלב לכן שכר המצוה היראה כדי לקיים עי"ז
המצוה בטוב יותר וכן לעולם: